

Др **Марко РАДОВИЋ**^{*}

АРБИТРАЖА У ПОЗИТИВНОМ СРПСКОМ СТЕЧАЈНОМ ЗАКОНОДАВСТВУ

Резиме

Изменама и допунама Закона о стечају из 2017. године, направљен је позитиван искорак у правцу законског регулисања неких спорних питања у вези односа арбитражног и стечајног поступка. Међутим, бројне дилеме остале су и даље актуелне.

Уочене дилеме, које се могу очекивати и у практичној примени стечајног закона, подстакле су аутора на размишљање о модалитетима њиховог разрешења. Тој сврси посвећен је и предмет овог рада, усмерен на анализу нових законских решења о последицама отварања стечајног поступка на постојеће арбитражне поступке, потом, могућностима покретања арбитражног поступка у складу са споразумима о арбитраџи закљученим пре отварања стечајног поступка и, на крају, последицама закључења споразума о арбитраџи након отварања стечајног поступка.

Кључне речи: арбитража, арбитражни споразум, стечајни поступак

I Увод

Расправа о арбитрабилности стечајних спорова је било и биће их. Данас преовладава становиште да се тим поводом ваља направити разлика између тзв. правих (енг. *core*) и неправих (енг. *non core*) стечајних спорова.¹ Први се односе на процедурална питања спровођења стечајног поступка, попут отварања стечајног поступка, испитивања основаности

---

* Виши судијски сарадник Привредног апелационог суда

1 V. Lazic, *Insolvency Proceedings and Commercial Arbitration*, The Hague, 1998, 154-156; J. Sutcliffe, J. Rogers, „Effect of Party Insolvency on Arbitration Proceedings: Pause for Thought in Testing Time“, *Arbitration*, 2/2010, 282.

пријављених потраживања поверилаца, уновчења имовине, намирења поверилаца, поступања по поднетом плану реорганизације и сл.² Решавање ових спорова доминанто се везује за судску надлежност. Друга, неправа стечајна питања, односе се на спорове са имовинскоправним захтевима или последицама, проистеклим из стечајног поступка или су у вези са њим. Углавном се ова група питања најчешће односи на утврђивање основаности потраживања поверилаца и његове висине,³ мада то није и једини пример „неправих“ стечајних спорова. И у оквиру ове групе спорова нису одгонетнути сви проблеми о питањима њихове арбитрабилности. Дилеме се најчешће јављају поводом арбитрабилности спорова о побијању правних послова, односно правних радњи стечајног дужника. С друге стране, одређени спорови имовинскоправне природе готово се једногласно у правној литератури сматрају арбитрабилним. То су засигурно спорови поводом утврђивања основаности потраживања оспореног у стечајном поступку од стране стечајног управника.⁴

Потреба за прописивањем законске могућности арбитражног решавања спорова поводом оспорених потраживања у стечајном поступку препозната је у домаћој правној литератури још за време важења Закона о стечају из 2009. године,⁵ пре доцније извршених измена из 2014. и 2017. године. Тада је ово питање третирано као правна празнина и предлагана су решења којим би се „арбитражни спор“ могао сматрати „парнициом“ у ширем смислу.⁶ На тај начин се стварала могућност да се арбитражни поступци, који су до момента отварања стечајног поступка били у току, наставе након оспоравања потраживања повериоца од стране стечајног управника у стечајном поступку.

2 Слично вид. S. Brekoulakis, „On Arbitrability: Persisting Misconceptions And New Areas of Concern“, *Queen Mary University of London, School of Law Legal Studies Research Paper*, 20/2009, 33-37; E. Dirix, „Bankruptcy, Arbitration Agreements and Access to Justice“, *Nottingham Insolvency and Business Law e-Journal*, 3/2015, 95-96.

3 C. Dorda, „Arbitration and Insolvency Proceedings“, *Annals FLB – Belgrade Law Review*, 3/2009, 87.

4 Више о томе вид. V. Lazic, „Arbitration and Insolvency Proceedings: Claims of Ordinary Bankruptcy Creditors“, *Electronic Journal of Comparative Law*, 1999. Доступно на: www.ejcl.org/733/art33-2.html.

5 М. Станивуковић, „Закон о стечају и арбитражи“, *Зборник Правног факултета у Новом Саду*, бр. 1/2014, 119-135; У. Живковић, Ј. Лепетић, „Последице отварања стечаја на арбитражни поступак у праву Србије“, *Право и привреда*, бр. 7-9/2014, 453-468.

6 М. Станивуковић, 132-133.

Законодавац је, путем измена и допуна стечајног закона из 2017. године,⁷ покушао да отклони дилеме у вези могућности арбитражног решавања спорова поводом оспореног потраживања у стечајном поступку. Међутим, ни након „плаховитог“⁸ деловања законописаца и њиховог настојања да се кратким законским интервенцијама отклоне правне празнице и нејасноће поводом питања арбитрабилности стечајних спорова, крајњи циљ није остварен. Правних празнина и даље има, а код оних питања поводом којих је покушано да се празнице отклоне, дилеме су не само опстале, него су можда и продубљене.

Уз настојање да се о појединим дилемама расправља и дође до адекватних решења, у раду су разматрана питања о последицама отварања стечајног поступка на постојеће арбитражне поступке, потом о могућностима покретања арбитражног поступка у складу са споразумом о арбитражи закљученим пре отварања стечајног поступка и, на крају, о последицама закључења споразума о арбитражи након отварања стечајног поступка.

II Последице отварања стечајног поступка на арбитражне поступке који су у току

1. Последице у ситуацији када је поверилац у улози тужиоца

Изменама и допунама Закона о стечају из 2017. године, законодавац је покушао да попуни правну празнину која се односи на важење споразума о арбитражи након отварања стечајног поступка, као и на регулисање последица отварања стечајног поступка на арбитражни поступак који је у току. У том смислу је допуна законске одредбе којом се регулише поступање поверилаца у случају оспоравања њиховог потраживања у току стечајног поступка. Након извршеног новелирања прописано је да се поверилац чије је потраживање оспорено „упућује на парницу, односно наставак прекинутог парничног или арбитражног поступка“,

⁷ Закон о изменама и допунама Закона о стечају, Сл. гласник РС, бр. 113/2017, ступио на снагу 25. децембра 2017. године.

⁸ Наведени израз се сматра адекватним, због чињенице да се јавна расправа о изменама и допунама стечајног закона из 2017. године, свела на укупно четири јавне презентације нацрта законског текста, при чему су, у односу на нацрт, у накнадном предлогу и самом законском тексту, извршene искључиво техничке корекције, без уважавања суштинских замерки стручне јавности.

који може бити покренут или настављен у законом прописаном року.⁹ С друге стране, стечајни управник је у обавези да парнични или арбитражни поступак који је био у току у моменту отварања стечајног поступка, преузме у оном „стану“ у ком се тај поступак налазио у тренутку отварања стечајног поступка.¹⁰

Из описаног законског одређења проистиче да је и након отварања стечајног поступка могуће у арбитражном поступку расправљати о основаности оспореног потраживања повериоца стечајног дужника. На диспозицији је повериоца, као тужиоца, да изврши одабир да ли ће своје потраживање утврђивати новом тужбом, коју у законом прописаном року подноси надлежном суду, или ће то чинити настављајући арбитражни поступак. У случају да се поверилац определи за наставак арбитражног поступка, обавеза је стечајног управника да преузме заступање стечајног дужника, као туженог.

Након овако извршене интервенције законодавца, нису отклоњене све дилеме поводом дејства отварања стечајног поступка на арбитражни поступак који је у току. Превасходно, може се поставити питање, зашто је повериоцу остављена могућност да се определи између наставка арбитражног поступка и утврђивања основаности потраживања у новој парници. Имајући у виду да овакав приступ производи значајне правне последице, може се поставити питање његове оправданости. Сама чињеница да се повериоцу оставља право избора, на неки начин ограничава дејство арбитражног споразума услед отварања стечајног поступка према туженој страни. Нова тужба, поднета суду за утврђивање основаности оспореног потраживања, правно је дозвољена, па се суд, чак и поред постојања арбитражног споразума, не може огласити стварно ненадлежним и одбацити тужбу у случају приговора друге странке, поднетог пре упуштања у расправљање, на шта упућује Закон о арбитражи.¹¹ Отуда се може рећи да отварање стечајног поступка, према правилима српског позитивног права, очигледно, у извесној мери ограничава дејство споразума о арбитражи.

Поред напред изнете дилеме, надовезује се и чињеница да стечајним законом није изричito прописано да ли се арбитражни поступак прекида у случају наступања правних последица стечајног поступка. Пре-

⁹ Закон о стечају, Сл. гласник РС, бр. 104/2009, 99/2011 – др. закон, 71/2012 – одлука УС, 83/2014 и 113/2017, чл. 117, ст. 1.

¹⁰ Закон о стечају, чл. 118, ст. 1.

¹¹ Закон о арбитражи, Сл. гласник РС, бр. 46/2006, чл. 14.

кид се, као правна последица, и даље изричito односи на судске поступке који се тичу стечајног дужника и његове имовине, све управне поступке покренуте на захтев стечајног дужника, као и управне и пореске поступке који за предмет имају утврђивање новчане обавезе стечајног дужника.¹² Дилему додатно продубљује и чињеница да Закон о арбитражи, не регулише прекид арбитражног поступка. Међутим, како је према законској формулатици предвиђено да се поверилац чије је потраживање оспорено упућује на „наставак прекинутог парничног или арбитражног поступка“, по природи ствари се подразумева да се, наступањем последица отварања стечајног поступка према странци у арбитражном спору, арбитражни поступак прекида. На тај начин се повериоцу стечајног дужника, иначе тужиоцу у арбитражном поступку, омогућује да своје потраживање пријави у стечајном поступку и да стечајни управник испита његову основаност.

Такође, стечајним законом није изричito прописана обавеза да је тужилац из арбитражног поступка, у предлогу за наставак арбитражног поступка, дужан да преиначи тужбу, постављањем утврђујућег уместо обавезујућег тужбеног захтева. По овом питању је и даље остало неизмењено законско одређење да, уколико поверилац не преиначи тужбу на описани начин, „надлежни суд“ ће наставити поступак и одбацити тужбу као недозвољену.¹³ Сходно изнетом, уколико се има у виду да Закон о арбитражи изричito прави разлику између „суда“ и „арбитражног суда“, ужим тумачењем ове законске норме, произлази да се обавеза постављања декларативног уместо кондемнаторног захтева, везује искључиво за тужбе поднете суду у парничном поступку, а не и за арбитражни поступак. Међутим, овакав закључак се противи правној природи стечајног поступка и начину остваривања потраживања поверилаца у том поступку.¹⁴ Наиме, према правилима стечајног поступка, искључиво се у складу са стечајним законом испитује основаност потраживања поверилаца, потом се потраживања сврставају у адекватан исплатни ред, како би се повериоци колективно намирили из остварене вредности стечајног дужника, односно његове имовине, све према законом прописаном редоследу намирења. Отуда се засигурно може рећи да се и у оквиру настављеног арбитражног поступка поводом оспореног потраживања повериоца стечајног дужника, може поступати искључиво по утврђујућем

12 Закон о стечају, чл. 88.

13 Закон о стечају, чл. 92.

14 О правној природи стечајног поступка и његовог односа са другим судским поступцима, више: В. Радовић, *Стечајно право*, Књига прва, Београд, 2017, 41-54.

тужбеном захтеву. Тако арбитражни суд доноси декларативну одлуку, на основу које се поверилац даље, према правилима стечајног закона, намирује из вредности имовине стечајног дужника.

2. Последице у ситуацији када је стечајни дужник узози тужиоца

Новелираним стечајним законом пажња се искључиво посвећује процесним последицама отварања стечајног поступка у случајевима када је у току арбитражног поступка поверилац стечајног дужника био у узози тужиоца. Међутим, остаје нејасно какве ће последице узроковати отварање стечајног поступка онда када се, у току арбитражног поступка, према тужиоцу отвори стечајни поступак.

На први поглед, чини се да би се разрешење спорне ситуације могло пронаћи тумачењем норми посвећених „поступку о оспореном потраживању“, којим је предвиђено да „ако у тренутку отварања стечајног поступка тече парнични или арбитражни поступак о потраживању, стечајни управник ће преузети парнични или арбитражни поступак у стању у ком се он налази у тренутку отварања стечајног поступка“.¹⁵ Међутим, овом се законском нормом очигледно регулише поступање стечајног управника у ситуацији када је у моменту отварања стечајног поступка био у току арбитражни поступак поводом спорног потраживања повериоца стечајног дужника. То проистиче из чињенице да је у оквиру исте законске одредбе предвиђено да „правноснажна одлука о оспореном потраживању има дејство према стечајном дужнику и према свим повериоцима стечајног дужника“.¹⁶ То дакле значи да се поменутим законским одређењем, регулише само положај стечајног управника у парницима или арбитражним поступцима, који се воде поводом оспореног потраживања повериоца стечајног дужника. Исто се може закључити и уколико се има у виду да је процесни положај стечајног дужника као тужиоца изричito регулисан чланом 89. Закона о стечају. Како је њиме предвиђено да се искључиво прекинути „судски“ одн. „управни“ поступак, у којем је стечајни дужник тужилац одн. предлагач, наставља по обавештењу стечајног управника да је преузео поступак, то значи да је процесни положај стечајног дужника као тужиоца у арбитражном поступку, а по отварању стечајној поступка према њему, остао изван стечајне регулативе.

15 Закон о стечају, чл. 118, ст. 1.

16 Закон о стечају, чл. 118, ст. 3.

У таквој ситуацији, настојање да се поступање стечајног управника у арбитражном поступку поистовети са његовим обавезама предвиђеним за случај прекида „судског“ поступка у коме је стечајни дужник тужилац, водило би „принуђивању“ стечајног управника да настави прекинут арбитражни поступак у коме је стечајни дужник тужилац. Оваквом би се приступу могло приговорити. Наиме, у свакој расправи о односу арбитраже и стечаја, не сме се заборавити да између ових поступака постоји „колизија“¹⁷ у њиховој природи, циљевима, начелима на којима су засновани. У оквиру арбитраже води се претежно рачуна о приватним интересима странака и њиховој аутономији,¹⁸ док стечајни поступак, као централизовани, судски поступак, одликује испреплетаност бројних приватних и јавних интереса. Тако, након отварања стечајног поступка, интерес стечајног дужника надвладавају интереси његових поверилаца. Такође, стечајни поступак се спроводи и у јавном интересу, штите се и интереси запослених, акционара, чланова управе, као и трећих заинтересованих лица.¹⁹ С тим у вези, може се поставити питање да ли је даље вођење арбитражног поступка у интересу поверилаца стечајног дужника. Ово из разлога што се приоритетно јавља дилема око тога да ли је арбитражни поступак финансијски исплативији са аспекта могућих трошкова тог поступка, потом да ли се, евентуално, законским обавезивањем стечајног управника да настави прекинут арбитражни поступак онемогућавају повериоци да своје интересе штите у судском поступку. Такође, уколико се има у виду да, у случају споразума странака, арбитражни суд може донети одлуку на основу правде и правичности (*ex aequo et bono, amiable composition*),²⁰ могла би се јавити сумња да се, законском искључивошћу да стечајни управник „мора“ наставити прекинут арбитражни поступак онда када је према стечајном дужнику, као тужиоцу, отворен стечајни поступак, врши повреда интереса поверилаца стечајног дужника, па чак и повреда њиховог права на правично суђење. На крају, треба имати у виду и да се повериоцу стечајног дужника омогућује да изврши одабир правног пута за утврђивање основаности свог потраживања, било у судском поступку по поднетој тужби или наставку арбитражног поступка. Отуда се, ограничавањем стечајног управника да, онда када је стечајни дужник тужилац, може само наставити прекинут арбитражни поступак, стечајни дужник ставља у неравноправан положај.

17 V. Lazic (1999), 4-5. Слично и J. Sutcliffe, J. Rogers, 277-279.

18 C. Dorda, 83.

19 Више о томе вид. В. Радовић, 37-41.

20 Закон о арбитражи, чл. 49, ст. 2.

Ово из разлога што би отварање стечајног поступка ограничавало дејство споразума о арбитражи само онда када је поверилац стечајног дужника у улози тужиоца, а не и у ситуацији када је стечајни дужник тужилац у арбитражном поступку.

Сходно напред поменутим разлогима, прихватљивије је решење којим би се одлука стечајног управника да настави прекинути арбитражни поступак или од њега одустане и определи се за заштиту у судском поступку, могла сматрати радњом од изузетног значаја, зависно од процене да ли предметни спор има значајан утицај или може произвести значајне последице на стечајну масу стечајног дужника. Ово посебно из разлога што у појединим споровима може бити изражена потреба за заштитом јавног интереса, чије непоштовање може доцније довести до проблема у извршењу арбитражне одлуке.²¹ Сvakако, крајњи исход ове процене зависи од сваког конкретног случаја. Уколико се испостави да предметни спор представља радњу од изузетног значаја, постојање сагласности одбора за наставак арбитражног поступка, свакако представља јасан упут стечајном управнику за даље поступање.

III Дејство отварања стечајног поступка на постојећи арбитражни споразум

У оквиру расправа о дејству отварања стечајног поступка на арбитражни споразум, највише пажње свакако се поклања разматрању могућности покретања арбитражног поступка након отварања стечајног поступка, а у складу са споразумом о арбитражи закљученим пре него што је стечајни поступак отворен.

У упоредном праву приступ није униформан. У енглеској стечајној легислативи, питање дејства арбитражног споразума зависно је од одлуке стечајног управника да се обавеже да примени арбитражни споразум. Уколико на то не пристане, на диспозицији је суда да одлучи да ли ће стечајног дужника упутити на арбитражу, уколико се са тим сагласи друга уговорна страна.²² У француском праву, споразум о арбитражи има дејство и након отварања стечајног поступка, осим уколико се тиче питања којима се нарушава јавни поредак.²³ У немачкој и швајцарској пракси

---

21 S. Brekoulakis, 20-24.

22 J. Sutcliffe, J. Rogers, 279.

23 *Ibid*, 282.

је устаљено становиште да отварање стечајног поступка не утиче на арбитрилност „неправих“ стечајних спорова.²⁴

Новелирани текст српског стечајног закона, међутим, ово питање није изричito регулисао. Имајући у виду сложеност правног дејства отварања стечајног поступка, а посебно испреплетаност интереса различитих субјеката у њему, посебно се сматра интересантним положај стечајног управника, како у ситуацији када је стечајни дужник поверилац у уговорном односу, тако и онда када је дужник.

При разрешавању ових дилема треба поћи од већ утврђеног закључка да отварање стечајног поступка, ипак, у извесној мери ограничава дејство споразума о арбитражи. Тако се поверилац из уговорног односа, у случају отварања стечајног поступка према дужнику, обавезује да пријави потраживање, које се испитује према правилима стечајног поступка. Тек у случају оспоравања потраживања од стране стечајног управника, може се поставити питање да ли поверилац може утврђивати основаност оспореног потраживања покретањем арбитражног поступка у складу са споразумом о арбитражи закљученим пре отварања стечајног поступка, или то може чинити само у парници.

Из законске формулатије да се поверилац чије је потраживање оспорено „упућује на парницу, односно наставак прекинутог парничног или арбитражног поступка ради утврђења оспореног потраживања“, водило би закључку да се повериоцу дозвољава само наставак прекинутог арбитражног поступка, а не и иницирање новог. Међутим, у складу са овако дефинисаним законским текстом, поставља се питање оправданости и целисходности приступа којим би се ускратило право повериоца да тужбом иницира арбитражни поступак ради утврђења основаности свог потраживања. Сходно томе, остаје дилема, да ли је то уопште била права намера законописаца приликом новелирања законског текста, да на овај начин у потпуности ускрате дејство арбитражног споразума услед отварања стечајног поступка, у случају када арбитражни поступак у том моменту није био у току. Оно што се може са сигурношћу рећи, јесте да ће у оквиру правне литературе о овом питању бити нашироко расправљано, уз тенденцију екстензивнијег тумачења појма „парница“.²⁵ На тај начин би се повериоцу оставила могућност избора правног пута за утврђивање основаности свог потраживања, било у арбитражном или судском поступку.

24 V. Lazic (1998), 181-183.

25 О томе вид. М. Станивуковић, 134.

Дилеме остају актуелне и у ситуацији када је стечајни дужник поверилац према другој уговорној страни, са којом је закључио споразум о арбитражи. Можда је препоручљиво његов правни положај поистоветити са ситуацијом када је арбитражни поступак у коме је стечајни дужник тужилац, прекинут због наступања последица отварања стечајног поступка према стечајном дужнику. Ово нарочито из разлога што одредбе стечајног закона, које дозвољавају стечајном управнику право избора код двострано-обавезујућих уговора, односно да ли ће исте одржати на снази и испунити уговорне обавезе или не, нису применљиве и на арбитражне споразуме. Правна природа арбитражних споразума различита је од ових уговора.²⁶ Споразум о арбитражи је засебан и његова судбина је независна од самог уговора. У упоредном праву се констатује и да је споразум о арбитражи „извршив“ и након раскида уговора у оквиру којег је садржан.²⁷ Овакав приступ прихваћен је и у српском праву. Следствено изнетом, могуће је закључити да је и у овој ситуацији препоручљиво стечајном управнику оставити могућност да, у сарадњи са одбором поверилаца, процени који ће правни пут одабрати. Тако, ако се са покретањем арбитражног поступка сагласи одбор поверилаца, стечајни управник ће имати мање дилема о одабиру правног пута. У супротном, питање његове одговорности постаје актуелније, као и признање стране арбитражне одлуке које би могло бити ускраћено уколико је противно јавном поретку.

На крају, оно што у свакој од поменутих ситуација треба имати у виду, јесте да се, и у случају екстензивнијег тумачења пуноважног арбитражног споразума, исти може сматрати непримењивим када стечајни дужник нема довољно средстава да предујми или плати трошкове арбитражног поступка. У том се случају може бранити становиште заступљено код немачких судова, према којем би, у таквом случају, арбитражни споразум престао да обавезује због немогућности испуњења.²⁸

IV Закључивање споразума о арбитражи након отварања стечајног поступка

Справођење стечајног поступка има за циљ најповољније колективно намирење поверилаца стечајног дужника. Наставак пословања

26 Слично S. Brekoulakis, 37.

27 G. Yang, *Insolvency Proceeding and Their Effect on International Commercial Arbitration*, LLM Thesis, University of Gent, 7. Доступно на: https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/001/892/212/RU_G01-001892212_2012_0001_AC.pdf.

28 A. Uzelac, „Arbitrabilnost – aktuelno uređenje i neka otvorena pitanja u hrvatskom pravu“, *Pravo i gospodarstvu*, 4/2010, 1031.

стечајног дужника није његов примаран циљ. Стечајни управник се начелно стара о завршетку започетих, а недовршених послова стечајног дужника.²⁹ Међутим, не постоји правна сметња да, уз обавештење стечајног судије и сагласност одбора поверилаца, стечајни управник предузима и радње, које могу имати значајан утицај или последице на стечајну масу. У питању су тзв. радње од изузетног значаја.³⁰

Имајући у виду наведено, постоји становиште, заступљено у правној литератури, да се и закључивање споразума о арбитражи након отварања стечајног поступка, треба сматрати тзв. радњом од изузетног значаја, за чију је пуноважност потребна сагласност одбора поверилаца.³¹ На сличан се начин ово питање регулише и у оквирима немачког законодавства,³² и француског права.³³ Овакав би се приступ, са становишта остваривања права на судску заштиту, могао сматрати прихватљивим и у оквиру српске позитивне стечајне регулативе. Чак је и за случај неактивности одбора поверилаца законом предвиђено да ће се сматрати сагласним уколико је о радњи од изузетног значаја обавештен од стране стечајног управника, а о обавештењу није реаговао у року од осам дана од дана пријема обавештења оспоравањем предложене или предлагањем друге радње.³⁴

Међутим, овде се свакако намеће питање да ли се закључење сваког споразума о арбитражи треба сматрати радњом од изузетног значаја. Да ли би се и тзв. багателни спорови, односно они који у финансијском смислу не утичу значајно на стечајну масу, морали сматрати тзв. радњама од изузетног значаја уколико су предмет споразума о арбитражи закљученог након отварања стечајног поступка, искључиво због тога што се на тај начин заобилази расправа у судском поступку. О овом питању свакако вреди расправљати. С једне стране, можда би се могао покушати одбранити приступ да се поводом закључења арбитражног споразума

29 Закон о стечају, чл. 27, ст. 1, тач. 10.

30 Закон о стечају, чл. 28.

31 Попут: A. Uzelac, 1032.

32 Konkursordnung (Deutschland), 1998, Art. 133 (2).

33 V. Lazic, „Conclusion of Arbitration Agreements in Insolvency Proceedings a Comparative View“, *Croatian Arbitration Yearbook*, Vol 4, 1997, 15-21. Проф. Весна Лазић указује да је, примера ради, у енглеском праву опстанак закљученог арбитражног споразума зависан од одобрења суда. С друге стране, најлибералнији приступ је уочлив у холандском праву, где стечајни управник може самостално закључити арбитражни споразум, без потребе саглашавања одбора поверилаца или стечајног суда.

34 Закон о стечају, чл. 28, ст. 8.

након отварања стечајног поступка, тзв. значајан утицај на стечајну масу сведе искључиво на „значајан финансијски утицај“. Тек у случају да такав „финансијски утицај“ постоји била би нужна сагласност одбора поверилаца и обавештење стечајног судије, као услов пуноважности овако закљученог споразума о арбитражи. У другим ситуацијама би одсуство сагласности одбора поверилаца и необавештавање стечајног судије водило једино увећању ризика одговорности стечајног управника за штету узроковану закључењем таквог споразума. Међутим, с друге стране, треба имати у виду да је у оквиру стечајног поступка значајно заступљен јавни интерес. Његова заштита нарочито може постати актуелна у међународним арбитражним споровима. Исто тако, такав би се споразум сматрао неприменијивим, у ситуацији када стечајни дужник нема довољно средстава за подмиривање трошкова арбитражног поступка. Отуда је, макар у овом степену развоја домаће судске праксе, препоручљиво остати на становишту да се закључивање арбитражног споразума од стране стечајног управника, након отварања стечајног поступка, треба сматрати радњом од изузетног значаја, сходно правилима стечајног поступка.

V Закључак

Након новелирања српског стечајног закона у току 2017. године, постаје извесно да отварање стечајног поступка према једној од странака у арбитражном поступку узрокује одређене правне последице на тај поступак.

Наступањем правних последица отварања стечајног поступка прекида се текући арбитражни поступак.

Ако је према туженом из арбитражног спора отворен стечајни поступак, поверилац ће бити у обавези да пријави потраживање у стечајном поступку, а уколико му исто буде оспорено, у диспозицији је да настави прекинути арбитражни поступак или иницира нову парницу. У овом контексту појам „парница“ треба тумачити у ширем смислу, чиме би се омогућило повериоцу да за утврђивање основаности оспореног потраживања може иницирати и арбитражни поступак у складу са закљученим арбитражним споразумом. Захтев поводом оспореног потраживања повериоца стечајног дужника треба да буде утврђујући и у арбитражном поступку.

У ситуацији када је према тужиоцу из арбитражног спора отворен стечајни поступак, препоручљиво је да стечајни управник, одлуку о наставку прекинутог поступка или иницирању новог арбитражног

поступка у складу са постојећим споразумом о арбитражи, донесе уз сагласност одбора поверилаца и обавештење стечајног судије. Супротно поступање увећава ризик његове одговорности.

На крају, отварање стечајног поступка нема за последицу забрану закључивања споразума о арбитражи. Међутим, са становишта тренутног развоја српског стечајног права и судске праксе, препоручљиво је остати на становишту да његово закључивање по отварању стечајног поступка треба сматрати радњом од изузетног значаја, сходно правилима стечајног поступка.

Marko RADOVIĆ, PhD
Higher Judicial Advisor at Commercial Appellate Court

ARBITRATION IN A POSITIVE SERBIAN BANKRUPTCY LEGISLATION

Summary

With ammendments to the Bankruptcy Law in Serbia form 2017, was made a positive step forward in order to regulate some of the controversial issues about the correlation between arbitration and bankruptcy proceedings. However, many dilemmas continued to exist.

The noticed dilemmas, that can be expected and in the practical application of the Bankruptcy Law, have prompted the author to think about the modalities of their resolution.

The purpose of this paper is dedicated to the analysis of new legal solutions on the consequences of opening bankruptcy proceedings to existing arbitration procedures, then, to the possibility of initiating arbitration proceedings in accordance with the arbitration agreements concluded before the opening of the bankruptcy procedure, and, ultimately, about the consequences of the conclusion of the agreement on arbitration after the opening of the bankruptcy proceedings.

Keywords: arbitration, arbitration agreement, bankruptcy proceedings.